

ਮਿਤੀ 10-5-2010 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਸੀ.ਨਯੱਰ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਸ੍ਰੀ ਐਨ.ਕੇ.ਵਧਾਵਨ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ.ਕਿਰਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਮੂਹ ਕਿਰਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗ੍ਰੇਡ-1 ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗ੍ਰੇਡ-2 ਵਲੋਂ ਮਹੀਨਾ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2010 ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਗੀਵਿਉ ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਬੈਠਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰਪੋਟ।

ਉਪਰੋਕਤ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਦਫਤਰ ਦੇ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਸਦਰ ਦਫਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਸਰਵਸ੍ਰੀ

1. ਹਰੀਸ਼ ਨਈਅਰ, ਵਧੀਕ ਕਿਰਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ
2. ਜੈਕਬ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਸਹਾਇਕ ਕਿਰਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸਦਰ)

ਕਿਰਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗ੍ਰੇਡ-1

ਸਰਵਸ੍ਰੀ/ਸ੍ਰੀਮਤੀ:

1. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ
2. ਜੇ.ਪੀ. ਸਿੰਘ
3. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ
4. ਚਮਨ ਲਾਲ
5. ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ
6. ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
7. ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ
8. ਗੁਰਬੰਦ ਸਿੰਘ
9. ਹਰੀਸ਼ ਇੰਦਰ
10. ਜਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ
11. ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ
12. ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ
13. ਉਂਕਾਰ ਚੰਦ
14. ਬਲਵਿੰਦਰ ਪਾਲ

15. ਸਾਮ ਲਾਲ
16. ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ
17. ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ
18. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਕਿਰਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗ੍ਰੇਡ-2

1. ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ
2. ਕੰਵਰ ਡਾਬਰ
3. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ
4. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ
5. ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
6. ਬਿਮਲਾ ਕੁਮਾਰੀ

ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਐਨ.ਕੇ.ਵਧਾਵਨ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਕਿਰਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪੰਜਾਬ ਜੀ ਨੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਸੀ.ਨਘੱਚ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ ਜੀ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਵਾਈ ।

ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ:-

- ੴ. ਕਿਰਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰ ਸਕਣ।
- ਅ. ਕਿਰਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਰਿਫਰੈਸ਼ਰ ਕੋਰਸ' ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ। ਇਹ 'ਰਿਫਰੈਸ਼ਰ ਕੋਰਸ' ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- ਈ. ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਅਦਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਰਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਨਰੀਖਣ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ।
- ਸ. ਕਿਰਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੰਧੂਆ ਮਜ਼ਾਦੂਰੀ ਸਬੰਧੀ ਜੋ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਾਨਯੋਗ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ

‘ਫੋਲੋ-ਅਪ’, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੀ, ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਸਮਾਂ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਸਟਾਫ ਤੋਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਜੀ ਨਾਲ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਮੂਹ ਕਿਰਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੇ ਵਿਸਵਾਸ਼ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਅਦਾਕਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਲ ਕਰਨਗੇ।

fwsh 10^5^2010 Bf wkB: t ; h nkoh; Hb: zo nkjhUln? H gwly ; elso gi kp ; oeko,feos ftGkr i h dh gKBrh j m ; h nBHeItXktB, nkjhUln? Hfeos efw; Bo i h dh wI dhrh ftlu ftGkr d/ ; wf ; j kfJe feos efw; Bo\$feos s/ ; pkj nc; oK tba wj hBk ngp,2010 dbkB ehs/ew d/ohft T{ dh uvhvV0fty/j Jh pme dh ekotkjh ogN.

Tgo'ës pëne ftlu dcso d/fBwB fbys nfXekohñk ns/feos fJ; gëNoñ B/Gkr
fbnk.

; do dcsd d/nfXekoh

; ot; ¶

1॥	j oh; a BJhno , tXhe feos efw; Bo,gj kp
2॥	i ɻep gskg.; j kfJe feos efw; Bo (; do)
3॥	nwBdhg f; x GZNh,sfj ; hbdko(foetoh)

y\$oh nfXekoh

- 1H għell-Is-Suġġi B; ; j-kfje feos efw; Bo, għnfekk
2H Bso f; x; ; j-kfje feos efw; Bo egħpEbk
3H n? Hn? HoXktk; ; j-kfje feos efw; Bo wjlk kbh
4H f-Jidu h-s f; x; ; j-kfje feos efw; Bo i b-Xo^1
5H pbiftu do f; x, feos s/; blkj nc; o, oki għok
6H w-Xo b-kb, feos s/; blkj nc; o, b-FXnkDk^5
7H n? Hn? Hpkv; ; j-kfje feos efw; Bo, ; roġi ns/ pfmaw
8H ; B-hu e[w]ko Gohtkb, feos s/; blkj nc; o, r[bd]k; għo
9H w-Bk għoph; ; j-kfje feos efw; Bo b-FXnkDk^3 ns/w-r
10H r[bi]; B e[w]ko, feos s/; blkj nc; o, i b-Xo^3 ns/b-FXnkDk^1
11H ftgħ-Is-Suġġi Għowko, feos s/; blkj nc; o, nfwa; o^1
12H f-Jepkib f; x; f; IX, feos s/; blkj nc; o, pNkkb
13H os-B b-kb, feos s/; blkj nc; o, nfwa; o^3
14H nkoll-Hejjlor, feos s/; blkj nc; o, b-FXnkDk^2
15H r[bi]wb f; x, feos s/; blkj nc; o, b-FXnkDk^6

whfNr dh ekotkjh P{eoB sI gfj bK ; h nBHeHtXktB, nkJhUln? Hfeos
efw; Bo gi kp i h B/ wkB: r ; h nkoh; HIB: zo, nkJhUln? H gwy ; else,gi kp ; oeko
feos ftGkr i h B{ i h nkfJnk nkfynk ns/ nfXekohnk Bkb i kD gfj ukD eotkjh .

nfXekohnk tbA ehs/ ew dk foftT{

nfXekohnk tbA ehs/ ew dk foftT{ eoB sI gfj bK feos efw; Bo i h B/
gwy ; else i h B{ nfXekohnk dh sBksh ns/ TB{ d/ ew eki a pko/ dZf; nk . gwy
; else i h B/ nfXekohnk Bkb ftuko tNkdko eoB Tgos j h fbfynek j dkfJsK fdZshnKL^
TH ; ekfJsK dh gVskb w{e/ s/ ehsh i kt/ fi ; ftlu gpkel ns/ feoshnk B{
; Dtkjh dk w{ek fdZsk i kt/ f; ekfJs Bkb ; pXs ndko/ dh w{e/ s/ BohyD th ehsh i kt/
TE/ sBks feoshnk Bkb rzb^pks eod/ ; w{ i eo e'Jh Bth e'Jh ; w{f; nk dk gsk br/ sk
T{ dk th j b ehsk i kt/

nH ndko/ fi EI f; ekfJsK fi nkdk glgs j bhnk j B i k f; ekfJsK d/ el/
tko^tko glgs j b/ j B, TB{ dk nfXnB ehsk i kt/ ns/glek j zb blfGnk i kt/

JH nfXekohnk B/ ; fus ehsk fe pXh wi dph Bkb ; pXh f; tb foZN gNh; B
ftlu fvgNh efw; Bo tzb{ ; w{ ekotkjh feos ftGkr d/ eowukohnk sI eotkjh i kdh j ?
fi ; ekoD eowukohnk dk tZvk ; w{ fJ; ew s/ br i kdk j ? i dA fe ekBB nB{ ko fvgNh
efw; Bo B{ fJ; ; pX ftlu nfXeko fdzs/rJ/j B ns/Tj nkD/ nXhB nw{b/ dh ; j kfJsK
b? ; ed/ j B. c? bk ehsk frnk fe fJj wkwbk w{y ; else i h Bkb fvgNh efw; Bo
; kfj pkB dh whfNr ftlu TnkfJnk i kt/k.

; H feos ekBBK dh gkbDk bJh ndkfonk dh BohyD dh fwsh dh ; fBk
t{b^; kJhN s/ fdZsh i kt/ ns/ dBk fXoK B{ w{ s/ pBkfJnk i kt/ BohyD dk ; w{ ; koDh th
t{b^; kJhN s/ fdZsh i kt/

j H eIM nfXekohnk tzb{ dZf; nk frnk fe pXh wi dph s/ nkW sb s/ el/ M{m/
j b/ j B. eIM ftoXh fXoK nk; ftlu fw{h G{rs eoe/ wkB: r j kJh e{N ftlu foZN

gNh; B eo fddlhñk j B ns/ Btñ EK s/ i k e/ dþkok Gñfmnñk s/ br i kd/ j B. c? bk ehsk frnk fJ; ; koh ; wf; nk dk nfXñB ehsk i kt/. nfi j / feoshñk dh cN' tþ ; kJhñ s/ fdzsh i kt/sk i ' Btñ Gfmññk d/wkbe TBñ Bñ olyD sñ gfj bk TBñ d/fgSb/fJfsj k; sñ i kd{ j' ; eD. gi kp GtB ns/j o Tñ koh ekw/ GbkJh p'ov ekBB nXhB fJeñm/j J/ ; ? dh oew pko/ nñ; B gbkB pDkj/ i kd. gbkB pDkjD ; wñ rtkvh oki k tzbk pDkj/ gbkB th fXñkB ftlu oly bJ/ i kd.

1H pkb wi ñþh ns/pXñk wi ñþh^

feos efw; Bo B/ dñf; nk fe pkb wi ñþh nXhB gkJ/ rJ/ eJh et/ k ftlu ulJhbx tbchñcñ nXhB oew t; þh Bj hñ i kdñ ns/ Bk j h Tbñxdk eod/ fb: i ek tzbñ wkb: 'r ; gohw eñN tzbñ fdzñs/ c? b/ nBñ ko oew dh Tñrokjh ehsh i kdñ j? ; wñ nfXekohñk Bñ j dkfjs ehsh rJh fe Tñ pkb wi ñþh d/ et/ k s/ ft; tñfXñkB d/ e/ gñkBs oew you eoB ns/ Tbñxdk eoB tkb/ fb: i ek sñ oew dh t; þh eoB. pXñk wi ñþh ekBB nXhB gkJ/ rJ/ et/ k ftlu 10 j i ko ogJ/ gi kp ; oeko ns/ 10 j i ko ogJ/ eñdoh ; oeko tzbñ fdzñs/ i kd/ j B go fJj et/ pj s xñN frDsh ftlu fvNññ ehs/ rJ/ j B, fi ; ekoD pj s xñN oew you eoB Bkb fJ; ; kb d/ pi N ftlu oew dk Tñgpñk eoB bJh : i Bk efw; B Bñ eJh dbñbñk fdzshñk rJhñk. pXñk wi ñþh tzb ft; tñfXñkB fdzsk i kt/. et/ fvNññ ehs/ i kd ns/fb: i ek ftoñX ekotkjh ehsh i kt/.

1H Tñ: fre fttkd nñN, 1947L

ew dk wþkeD eod/ j J/ gñly ; else i h B/ tfynk fe ; j kfje feos efw; Bo ; hñsh wBkgþh bñXñkDk^3 ns/ ; hñ ghñlli B gfNñkbk gk; wj hB/ d/ ns ftlu bñrGr 104 ns/ 273 et/ bfps j B l' fe ekch fi nkdk j B . fi ; d/ ; pñk ftlu ; hñsh wBkgþh B/ dñf; nk fe wj hB/ d'bkB fi nkdk et/ gñgs j D eoe/ et/ k dh bfpssk tXh j? ; hñ ghñlli B B/ nkgDk ; g; AñeoB fdz/ dñf; nk fe fJe' ndko/d/ 250 et/ j B. nfXekohñk B/ bfpssk xNkTÐ dk nk; tk; B fdzsk .

2H gñN nkcarouñh nñN, 1972L

fJ; nñN nXhB ; hñ sñ k f; x feos s/ ; þkj nc; o, nfwñ; o^2 ; hñ osB bkb feos s/ ; þkj nc; o, nfwñ; o^3, ; hñ pbftdo f; x feos s/ ; þkj nc; o, oki gbk nñ wñ rfpdrVñns/ ; hñ n? Hñ? Hpkvh; j kfje feos efw; Bo, pfmwñk gk; fJñe ; kb sñ

b? e/ fsB ; kb dh bfpssk tkb/ e/ fBgNko/ fj ls gJ/ j B . fi ; sl gwly ; elso i h B/ ngl Bsk gr NkJh rJh ns/ TBl Bf i bdh fBgNkTD d/ nkdt; afdzsl fJj th c? bk ehsk frnk fe d' ; kb sl tZX bpssk tkb/ e/ k dk gfj b d/ nXko s/ fBgNkok ehsk i kJ/

3H ḡN nkcatfi a anēN, 1936L

fJ; nēN nXhB ; l sl k f; x feos sl ; blj nc; o, nfw; o^2 ns/ ; l pfodo l ; tkb feos sl ; blj nc; o, i bXo^2 ns/ ; l n? Hn? Hpkvh, ; j kfJe feos efw; Bo, ; rob gk; evtko 1 sl 2 ; kb dh bfpssk d/ 2,3 ns/ 5 e/ fBgNko/ fj ls bfps j B . gwly ; elso i h B/fJj e/ gfj b d/ nkXko s/ fBgNkTD d/ nkdt; afdzsl

4H fwBhww tfi a anēN, 1948L

fJ; nēN nXhB tfynk fe ; l ghelli B gfNnkbk ns/ ; l n? Hn? HoXktk, ; j kfJe feos efw; Bo, wj kbh gk; evtko 63 ns/ 77 e/ fBgNko/ fj ls bfps j B, dh ; fynk fi nkdk j? . fi ; d/ ; pX ftlu gwly ; elso i h B/ fe; / th sohe/ fJj e/ i bdh fBgNkTD dh j dkfJs ehsh .

5H toewB ewgB; ? B nēN, 1923L

fJ; nēN nXhB ; j kfJe feos efw; Bo, ; l ftgB gowko nfw; o^1 ns/ ; l n? Hn? Hpkvh, ; rob gk; 2^3 ; kb dh bfpssk d/ evtko 2, 2 e/ fBgNko/ fj ls bfps j B . fJ; d/ ; pX ftlu nfXekohnk tbk gk; nk oj hnK Gk; lJh ns/ j' o nēVk dk fi eo ehsk frnk . gwly ; elso i h B/fJBl e/ k Bf fBgNkTD bJh ; j h Yr sohek ngBkTD dh j dkfJs ehsh .

; wlu/ sb sl ehs/ ew dk wpleD eod/ j J/ gwly ; elso i h B/ nkdt; afdzsl fe fe; / th nēN nXhB fe; / th nfXekoh gk; fJle ; kb sl tZX dh bfpssk tkb/ e/ fBgNko/ fj s Bj M j D/ ukj hd/ . fJ; pkol ehsh i kD tkbh ekotkjh bJh TBl B/ fJj th ; Mkn fdzsk fe i eo eJh nfXekoh, fi ; dh bfpssk fi nkdk j? e/ d/ / nfXekoh Bf spdhb eotkTDk ukj dk j? sk Tj Tlu nfXekoh sl nkfrnk b? e/ nfi j k eo ; edk j? TBl fJj th fejk fe wj hBktko ; NNwN Bf d' fj zf; nk ftlu tfvnk i kt/ fi ; ftlu Tj e/

nbzr do; kJ/ i kD fi ; ftlu gpxe feosh Bf wñkti k dD Bf ; fj ws j B ns/ phwk egBh tbñ tj heb dk nñ; hvñ ebñw ndk j' uñek j ?.

6H eNoëN bþo nèN L

fJ; nèN nXhB ew dk fi eo eod/ j'U/ gñly ; also i h B/ fJ;
nèN nXhB ew eoB bJh, dñ / rñkYh oki k ftlu ub oj h ekotkjh Bf tkuD bJh
nfXekohnK Bf fejk. gñly ; also i h B/ fJj th ; MkfJnk fe dñ o/ oki k sñgftok ; ws
nk oj / gñt; h wi dþk pko/ i kDekoh olyh i kt/ feTñfe fJ; nèN nXhB pkeh gftok Bf
th wi dþ Bkb ew eodk ; wM fbnk i kdk j? l' fe rbs j?. fJ; pko/ ; j h ; ñBk
fJeñso eoB bJh obt/ ftGkr dhñk : ksñh fNeñK, Jñ Nñ ns/ : ksñh ; ftXktK gñkB eoB
tkfbñk Bkb skbwñ oñfynk i kt/. TBñ tly^2 ; oft; gñtjhvñk pko/ i kDekoh fJeñmh eo
e/ TBñ Bf th fJ; nèN d/ xb/ ftlu fbnkTP s/ i b fdñsk .

7H ; z ñes fBohyDK L

fJ; ; pXh gñly ; also i h B/ ; ko/ nfXekohnK Bf fJle ; Mkn fdñsk
fe Tj ; z ñes fBohyDK bJh fJle gfj bñ j h gñrokw Tþhe e/ ndkfonk d/ wkbeK Bf ; fus
ehsk i kt/ sk i' Tj fJ; vo Bkb nkgsd ; pXs foekov dk oly oykn ; j h sohe/ eo
; eD. TBñ B/ fJj th dñf; nk fe ; i ñs i pwkB/ Bkbñ ekBñh ekotkjh dk vo j h Tj BK bJh
ekch j? fi ; Bkb wkbeK ns/ nfXekohnK dk nk; h okpsk th ; j h pfDñk oj h . gñly
; also i h B/ ubkB eoB dh ftXh s/ i b gkTP dh pi kJ/ ndkfonk ftlu ew eo oj /
feoshñk dh ; þfynk ns/ oñfynk tñb ft; ñafXnkB d/ e/ fBohyDK eoB bJh fejk, TBñ
dk ew eoB dk ; j h tksktoD : ehBh pBkTP dh j dkfjs ehsh . nfi j / Tþokb/ wkbeK ns/
feoshñk d/ nñs/ ; pX ekfJw eoB ftlu ekch ; j kJh j Dr/ . fJ; Bkb feoshñk dh ew
eoB s/ gki hñnt n; o gtrk . TBñ fJj th fejk fe ; z ñes fBohyDK dh fb; N th
tþ; kJhN s/ gkJh i kt/. fBohyDK dk eNk ns/ fi Bñ ndkfonk dh fBohyD eoBh j? pko/
; do dcso sñ oBvw sohe/ Bkb fb; N fsñko eoe/ Gñ h i kt/. fJj nfXekohnK dh
wBwoi h s/ Bk Sñvh i kt/ .

8H t; þh L

fi Bñ nfXekohnK B/ wj hB/ dþkB 0% foetoh ehsh Tj BK gñsh
ngñ Bsk grñkjh rJh ns/ TBñ Bf ew ftlu sñh fbnkTP dh j dkfjs ehsh .

9H   **GtB ns/j b Tʃ koh ekw/ekBB nXhB ;? dh t; þh, ndkfonK dh ofi ; No t; B L**
feos s/ ; þkj nc; o ; h si k f; x nfw; o^2, ; h osB bkb
nfw; o^3 ns/ ; h ; Bhb eWko,rþdk; gb , ; h pfodo l ; tkb j f; nkogb,rb; B eWko,
i bXo^3, nkotteror bFXnkDk^2, rþwb f; x bFXnkDk^6 ns/ ; j kfJe feos efw; Bo
; h wsh wBkgþh bFXnkDk^3 ns/ wrk, ; h ; sBkw f; x bFXnkDk^4 fJepkb f; x, pNkbk
tbA wj hB/ dþkB eJh th ndkok ofi ; No Bj h ehsk frnk fi ; s/ gwly ; else i h B/ ew
ftlu pj soh fbnkTþ dh j dkfJs ehsh. gwly ; else i h B/ gþhtN fpbfvrk dk ; ot/
eoel ofi ; Nþ B ns/ ; l; fJeZmk eoB bJh fejk. gwly ; else i h B/ fJ; rzb s/ l b
fdzsk frnk fe nþN nXhB f; oc ; l; fJeZmk eoBk j h ekch Bj h gos{ Tþ ; l; Bþ
feosthnK (bkGgksohnK) s/ youDk ekBþh sþ s/ TþBk j h i ðph j ? TBþ B/ tþX sA tþX
bkGgksoh ofi ; No eoB dh j dkfJs ehsh sK l' fJeZmk ehsk frnk ; l; yk; eoel TBþ dh
f; j s, gVUþ ns/ nþ; rof hnk torhnK ; ftXktK TBþ B/ gþdkB j' ; eD. fJ ; ftXktK
TBþ dhñK ekoi ef bsk ftlu th tkXk eoBrhnK. ; l; fJeZmk eoB d/ ; pX ftlu gwly
; else i h B/ j o oki K dhñK ; l; wþlbe ; Nzvþ eoel fogN eoB bJh fejk ns/ Tþ
wþkfpe : i Bkrs sohe/ Bkb g/ a ehs/ i kD d/ nkdp fdzs/ fJ; sA fJbktk ftGkr tbA
feosthnK d/ nkow bJh pDkJ/ i k oj / bþo ; l v d/ fvi kfJB nkfd dh volfJr g/ a eoB
bJh fejk sK l' Tþ wþkfpe ; l v pDkJ/ i k ; eD. fJ; ; pX ftlu TBþ B/ feos efw; Bo
i h B/ ; EkBe ; oeko d/ vkfJoþNo Bkb whfNr eoB bJh fejk.

ns ftlu whfNr XBtkd d/ ws/ Bkb ; wkgs j 'jh.